

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Agent of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

MONNAT PROTIV ŠVICARSKE

(članak 10.)

Presuda od 21. rujna 2006. godine

ČINJENICE

Podnositelj, Daniel Monnat, švicarski je državljanin rođen 1951. godine i živi u Ženevi. Radi kao novinar za SSR (Swiss Broadcasting Corporation).

Dana 6. i 11. ožujka 1997. godine SSR je emitirao sporni dokumentarac o položaju Švicarske tijekom Drugog svjetskog rata na TSR-u (kanal za francuske govornike u Švicarskoj) tijekom informativnog programa, naslovljenog „*Temps présent*“ („Sadašnje vrijeme“), za koji je tada bio odgovoran podnositelj.

Dokumentarac je počeo sa prisjećanjem na povijest Švicarske tijekom Drugog svjetskog rata, onako kako su ga stanovnici tog vremena doživjeli i kako se povijest više godina podučavala u školama. Švicarska je prikazana kao hrabra zemlja, koja je, unatoč svojoj neutralnosti, bila na strani demokracije, dakle na strani Saveznika. Program se nastavio s oštrim kritikama pozicije Švicarske od strane javnih osoba, i sa suprotnim mišljenjima iskazanim od strane građana koji su živjeli u vrijeme rata. Tada je prikazan stav Švicarske i njenih vođa, naglašavajući njihov navodni afinitet prema krajnjoj desnici i njihovu sklonost zbližavanju s Njemačkom. Ovo je popraćeno analizom pitanja antisemitizma u Švicarskoj te njenih ekonomskih veza s Njemačkom, fokusirajući se na pranje nacističkog novca u Švicarskoj te na ulogu švicarskih banaka i osiguravajućih društava u pitanjima nevraćene židovske imovine.

Program je uzbudio javnost. Pritužbe gledatelja, u smislu članka 4. Saveznog zakona o radiju i televiziji, podnijete su Nezavisnom žalbenom vijeću za radio i televiziju.

Dana 27. kolovoza 1999. godine Žalbeno vijeće smatralo je da je program prekršio propise o emitiranju radijskih i televizijskih emisija, prema članku 4. Saveznog zakona o radiju i televiziji, prema kojem su informativni programi obvezni objektivno izvještavati na način da predstavljaju brojnost i raznolikost mišljenja. Ta odredba isto tako nalaže da se osobni stavovi kao takvi ne smiju iznositi. Slijedom toga, Žalbeno je vijeće odlučilo protiv SSR-a te ga zatražilo da posebnim mjerama popravi učinjenu povredu.

SSR, g. Monnat i povjesničari uključeni u izradu dokumentarca podnijeli su žalbu Saveznom sudu sa zahtjevom da odluku stave izvan snage. Sud je ocijenio podnositeljevu žalbu nedopuštenom jer on nije osobno bio žrtva osporavane odluke. Štoviše, Savezni je sud odbacio SSR-ovu žalbu na temelju ocjene da su novinari zastupali i branili jedno stajalište na strogo kritički način. Sud nije napadao sadržaj programa nego upotrijebljenu metodu, naime političko novinarstvo, nije bilo predstavljeno kao takvo. Naglasio je da se posebno stroga pravila odgovornosti odnose na takvo novinarstvo kojih se program nije pridržavao. Prema

mišljenju vijeća, novinari su trebali informirati gledatelje da dokumentarac ne sadrži apsolutnu istinu nego daje moguću interpretaciju odnosa Švicarske i Njemačke.

U veljači 2001. godine SSR je obavijestio Žalbeno vijeće o poduzetim mjerama, sukladno odluci od 27. kolovoza 1999. godine, kako bi popravilo povredu Zakona o radiju i televiziji. Posebice, godišnja skupština urednika informativnog programa uzela je na znanje predmetne odluke te će ih uzeti u obzir u rješavanju osjetljivih pitanja. Vijeće je proglasilo prekid postupka zadovoljno s poduzetim mjerama.

PRIGOVORI

Podnositelj navodi da nadzor nad programom uveden u švicarsko pravo te odluka Žalbenog vijeća od 27. kolovoza 1999. godine, potvrđena od strane Saveznog suda 21. studenog 2000. godine, ometa njegovo pravo na izražavanje, zajamčeno članak 10. Konvencije. Nadalje tvrdi da nije imao javno saslušanje pred švicarskim vlastima, što je zajamčeno članak 6. stavak 1 (pravo na pošteno suđenje).

ODLUKA SUDA

Članak 10.

Sud je odbacio podnositeljev zahtjev koji se odnosio na neprikladnost nadzora programa uvedenog Zakonom o radiju i televiziji, iz razloga što je osporavao generalno pravno uređenje apstraktnih pravnih instituta. Međutim, u svom svojstvu kao proizvođač programa mogao je tvrditi da je žrtva povrede Konvencije zbog obustave prodaje video kazeta s programom, koje se može staviti pod pojam „pravni embargo“.

Sud je istaknuo da je potraga za povijesnom istinom sastavni dio prava na izražavanje, ali smatra da nije pozvan riješiti pitanje stvarne uloge Švicarske u Drugom svjetskom ratu, koja ostaje predmet rasprave među povjesničarima.

Sud navodi da je sporni program nedvojbeno podigao pitanje od velikog interesa za javnost, u vrijeme kada je pitanje uloge Švicarske u Drugom svjetskom ratu bilo popularni predmet u švicarskim medijima i u toj zemlji imalo podijeljeno mišljenje javnosti.

Što se tiče interesa vlasti za postavljanje sankcija programu, prema mišljenju Suda činjenica je da su prigovori podneseni od strane brojnih gledatelja koji su bili nezadovoljni ili iznenađeni programom nije sama po sebi dovoljan razlog za opravdanje poduzetih mjera. Vezano uz to, naveo je da se sporni program bavio događajima od prije 50 godina.

Što se tiče dužnost i odgovornosti novinara, sud nije bio uvjeren da su osnove koje je dao Savezni sud „relevantne i dostatne“ za opravdanje odbacivanja žalbe, čak i u slučaju informacije iznesene u televizijskom dokumentarcu na državnoj televiziji.

Posljednje, što se tiče sankcija propisanih u ovom slučaju, Sud navod da iako nisu spriječile podnositelja da se izrazi, odbacivanje žalbe svejedno je predstavljalo oblik cenzure, koja bi ga lako mogla obeshrabriti na davanje slične kritike u budućnosti. U kontekstu debate na temu od velikog javnog interesa, takva sankcija lako bi mogla udaljiti novinare od pridonošenja javnoj raspravi o pitanjima koja utječu na život zajednice. Ovako, bio je podložan ometanju medija u obavljanju njihove zadaće oskrbitelja informacija i javnog psa čuvara. Štoviše, cenzura je naknadno poduzeta u obliku „pravnog embarga“ na dokumentarac, osnaženih od strane službenika, formalno zabranjujući prodaju spornog proizvoda.

U tim okolnostima Sud smatra da je došlo do povrede čl. 10.

Članak 6. stavak 1.

Sud proglašava ovaj zahtjev nedopuštenim na temelju činjenice da podnositelj nije iskoristio sva pravna sredstva.